

Josip Ressel.

a Ljubljanskem pokopališči počiva mož, katerega imé bode slovelo, dokler bodo parobrodi pluli po derečih rekah in širokem morji. Kakor se marsikomu godi, tako se je godilo tudi našemu možu. V življenji so ga zavidali in preganjali, drugi so se okoriščevali in slavili z njegovo iznajdbo, a on je živel v siromaštvu in zaničevanji. Ta veleum je Josip Ressel, rojen v 29. dan junija 1793. l. v Chrudimu na Češkem. Njegov oče, mitničar v tem mestu, ni bil imovit, a skrbno je izgojeval svojega sina. Deček se je vže v ljudskeji šoli odlikoval posebno v risanji in lepopisji. Leta 1806. je prišel v gimnazijo v Lincu, čez tri leta

je šel v topničarsko šolo v Budjevicah, kjer je pod stotnikom Smolo uril se v topničarstvu. Posebno je dečka vabila in zanimala tekoča voda. Gledal je v domačem kraju ves zamišljen v valove Hrudimke, v Lincu je občudoval veličastni Dunav, in v Budjevicah je gledal, kako so plóvi plavali po vodi. Prišel je 1812. l. na višje šole na Dunaji, da se uči naravoslovja, kemije in mehanike. Tu je izumil napravo, kako bi se čolni po vodi gonili in to je bil začetek njegove svetovne iznajdbe „Arhimedovega vijaka.“ Iz Dunaja je šel 1814. l. v gozdarsko šolo v Maria-brunnu, 1817. l. je bil pokrajni gozdar (Revierförster) na Kranjskem in pozneje

je postal razpoloživen brez določene službe. Prišel je potem v Trst, v kraj njegove slave in trpljenja. Pet let se je tam trudil, da je našel moža, ki je žrtoval 600 gl. za njegovo iznajdbo.

Leta 1826. so iztesali čoln, katerega vijak sta vrtela dva moža, in pokazalo se je, da njegova iznajda niso bile prazne sanje.

Leta 1827. vzel je Ressel privilegij za svojo iznajdbo, in skušal je osnovati društvo, ki bi izdelalo večjo ladijo na paro. A redarstvo je to zabranilo. Pozneje se Ressel pogodi z imovitim trgovcem po imenu Ottavio Fontana, ki hoče zgraditi ladijo na paro. Ressel je šel v Pariz, pripovedoval tam o svojej iznajdbi, a prekanjenim podjetnikom se je dvakrat vsedel na limanice, ki so ga takój pustili na cedilu, ko jim je razložil svojo iznajdbo. Vrnil se je v Trst, in le nerad je zvršil zdaj Fontana storjeno pogodbo. Leta 1829. je plula ladija „Civetta“ po morji. Ali zaradi nebitvene pomote se prvi poskus ni posrečil. — Leta 1848. je mnogo pripomogel k rešitvi avstrijskega brodovja, kolikor ga ni bilo v Benedkah, in stopil je v mornarico v službo. Naposled so vender spoznali njegove velike zasluge in danes vse slavi in čišla moža, kateremu so v življenji potresali pot z robidovjem in trnjem.

M. M.

Slamnati možic.

(Dramatičen prizor iz narave; spisal —è—.)

(Lep dan koncem avgusta. V ozadji bela vasica, njive obraščene s turšico (koruzo), krompirjem in s prosom. V sredi prosá nabasan možiček, kateri drži v roci dolg ščap (tenák, a dolg kolec), oblečen je v raztrgano suknjo, a iz raztrganega klobuka molí mu šop slame. Nekoliko vrabecev priletí od vasi in sede v bližnjo turšico.)

Mlad vrabček: Oče, ali ga vidite? Joj, kakó je strašán! Ves se tresem — da bi nas le ne dosegel z onim dolgim ščapom. Pa kako zlóбно gleda, roki je stegnil, dozdeva se mi, da se nam celó grozí. Bežimo, bežimo, dokler smo še zdravi!

Njegov bratec: Meni tudi gorko prihaja. Tacega pa še nisem videl. Oni dan podil nas je pač oni bogati Péreč iz svojega prosá, ali tako hudo se vender ni držal. Pa tudi ščapa ni imel v roki. Počil je z rokama in zakričal: „Bodete šli vi lačni požeruhi požeruhasti!“ — pa je bilo. A ta nas bode vse pobil sè svojim dolgim ščapom. Jaz vže ne grem v prosó in ne grem.

Sestrica: Jaz tudi ne! Mati skrijve se v turšico, — úh, jaz ga kar gledati ne morem. Saj nismo gladni, odletijmo od todi, bodemo vže še kje kaj dobili, saj je ni sile zdaj, nè. Zakaj, da gremo v gotovo smrt. Ta strašni mož nas izvestno vse pobije. Uh, mati, mene je tako strah!

Vrabčevka: Saj res, kar odletijmo! Kdo naj glavo zastavlja zaradi par zrnc prosá, — raje ga nimam vse leto ni božjega zrnca v želodeci in ga nimam. Pa kakó se zatajuje ta grdún grdi, kar miruje, — misli si, prileteli bodejo k meni, pa jih bodem, pa vse do zadnjega jih bodem; pa nas ne bode, jaz pravim, da nas ne bode in nas ne bode. Nisem takó nespametna, tudi sem vže nekaj videla